

. Збірка логоритмічних вправ для дітей дошкільного віку

Зміст

Вправи на розвиток дихання, голосу й артикуляції.....	5-9
Вправи на активізацію уваги й пам'яті.....	10
Мовленнєві вправи без музичного супроводу.....	11-
Ритмічні вправи.....	11-12
Розвиток почуття темпу.....	13
Спів.....	13

Гра на музичних інструментах	13-14
Пальчикові ігри	14-16
Вправи на розвиток міміки	17-18
Артикуляційні вправи.....	18-19
Вправи на розвиток фонематичного сприймання.....	19-20

Пояснювальна записка

В цій збірці зібрані такі вправи:

1. Вправи на розвиток дихання, голосу й артикуляції. Ці вправи допомагають виробити діафрагмальне дихання, а також тривалість, силу і правильний розподіл видиху. Робота над голосом дозволяє зробити його більш виразним, виховувати основні якості голосу – силу й висоту, а також має профілактичний вплив. Робота над артикуляцією дозволяє уточнити правильну звуковимову, розвиває рухливість язика, щелеп, губ, сприяє гарному переключенню артикуляційних рухів.

2. Вправи на активізацію уваги й пам'яті. З допомогою цих вправ виховується стійкість і переключення уваги – здатність переходити від однієї дії до іншої. Діти вчаться розподіляти свою увагу між декількома видами діяльності. Разом із цим розвиваються всі види пам'яті: моторна, зорова, слухова. Для дітей, що мають мовленнєві порушення, особливо важливо розвивати слухову увагу й слухову пам'ять.

3. Мовленнєві вправи без музичного супроводу. Їх суть – ритмічне проказування віршованого тексту з одночасним виконанням дій. Віршований текст у цих вправах є ритмічною основою для виконання рухів. Це дозволяє вдосконалювати загальну й дрібну моторику, виробляє координацію дій.

4. Ритмічні вправи. У дітей із мовленнєвою патологією часто спостерігаються недоліки в сприйнятті ритму, що проявляються в утрудненнях відтворення слів, які складаються з трьох і більше складів. Проговорюючи багатоскладове слово, дитина не орієнтується на його ритмічну основу, оскільки не відчуває її. Ці вправи спрямовано на розвиток почуття ритму. Оскільки наша мова організована ритмічно, дитину необхідно навчити орієнтуватися на ритмічну основу складів, слів і фраз. Основне завдання цих вправ – сформувані в дитини почуття музичного ритму в русі.

5. Розвиток почуття темпу. Ці вправи необхідні для того, щоб на основі музичного темпу працювати над темпом мовлення. Уміння відчувати темп музичного твору допомагає контролювати нормальний темп мовлення.

6. Спів. Спів чудово розвиває подих, голос, формує почуття ритму й темпу, покращує дикцію й координує слух і голос.

7. Гра на музичних інструментах. Музикування на дитячих музичних інструментах розвиває дрібну моторику, формує почуття музичного ритму, метра, темпу, покращує увагу, пам'ять, а також інші психічні процеси, що супроводжують виконання музичного твору.

8. Пальчикові ігри. Науці давно відомо, що розвиток рухливості пальців прямо пов'язаний із мовленнєвим розвитком. Тому, розвиваючи дрібну моторику пальців рук, логопед сприяє якнайшвидшому мовленнєвому розвитку дитини. Пальчикові ігри проводяться зі співом, із проказуванням тексту, а також із дрібними предметами – олівцями, паличками, м'ячами.

9. Вправи на розвиток міміки. Дуже часто в дітей із мовленнєвими порушеннями маловиразна міміка. М'язи обличчя можуть бути млявими й малорухомими. Ці

вправи спрямовані на розвиток мимічної та артикуляційної моторики (рухливість губ і щік).

10. Артикуляційні вправи спрямовано на розвиток рухливості язика, губ, щелеп, переключення артикуляційних рухів. Вони можуть виконуватися як під музику, так і без неї, на рахунок.

11. Вправи на розвиток фонематичного сприйняття. Фонематичне сприйняття – це розрізнення на слух усіх звукових одиниць мовлення. Без розвиненого фонематичного слуху неможлива правильна звуковимова, і тому що перш ніж вимовити звук, потрібно навчитися розрізняти його на слух. Робота із формування фонематичного сприйняття будується на розвитку слухової уваги. Ці вправи спрямовано на розрізнення слів, близьких за звуковим складом, на розрізнення складів, виділення різних складових з'єднань, окремих звуків, диференціації на слух схожих за звучанням звуків, визначення місця розташування заданого звука в словах, відтворення складової структури слів. Основним принципом побудови логоритмічних занять, як ми вже зазначали, є зв'язок слова, руху й музики.

1. Вправи на розвиток дихання, голосу й артикуляції.

«Задуй свічку» Діти сидять на стільчиках. Вправа виконується без музичного супроводу. Діти повинні розташувати перед собою розкриті долоньки, подути на кожен пальчик і зібрати долоньки в кулачки. Логопед стежить за тим, щоб діти загинали пальчик тільки після того, як подули на нього.

Гра «Вітерець»

Діти сидять на стільчиках, кожному видаються султанчик або вертушки. Вправа виконується кілька разів, без музичного супроводу. Діти повинні подути на предмети

під вірші, які читає логопед. Потрібно намагатися дути сильно, щоб фігурки рухались.

Вітре, гордий володар!

Ти ганяєш зграї хмар,

Ти хвилюєш синє море,

Всюди вієш на просторі...

Намотай клубочок.

Мета: формування тривалого мовленнєвого видиху, автоматизація ізольованого звуку.

Описання вправи: діти обертають одна навколо іншої руки перед груддю і в цей час тривало проспівують голосний звук – наче намотують на клубок довгу звукову нитку. Можна позмагатися, чия нитка буде довшою.

В процесі автоматизації звуків можна запропонувати дитині тягнути і деякі приголосні звуки С, З, Ш, Ж, Л та Р.

Ах, як пахне!

Мета: розвиток мовленнєвого дихання, вміння вимовляти на одному видиху наростаючу по кількості слів фразу.

Обладнання: квітка або щось пахуче.

Описання вправи: педагог дає дитині понюхати ароматну квітку і пропонує повторити фрази:

Ах!

Ах, пахне!

Ах, як пахне!

Ах, як приємно пахне!

Ах, як квітка приємно пахне!

Заспокой ляльку.

Мета: розвиток тембру голосу, мовленнєвого дихання.

Обладнання: дитячі стільці і ляльки за кількістю дітей.

Описання вправи: діти сидять і тримають ляльок. Педагог говорить дітям, що ляльки плачуть і їх треба заспокоїти – заспівати колискову.

Дорослий сам показує, як треба качати ляльку і тихенько наспівує на звук «А» мотив колискової.

Під музику діти качають ляльок і тихо співають.

Луна.

Мета: розвиток сили голосу та мовленнєвого дихання, активізація м'язів губ та нижньої щелепи.

Описання вправи: діти під повільну спокійну музику ходять по залу та уявляють, що гуляють по лісу – збирають гриби та ягоди. Потім діляться на дві групи. Одна група дітей йде у один кінець залу, друга – у протилежний. Музика стає більш гучною та

тривожною. Перша група дітей гучно кричить: «АУ – АУ – АУ!», а друга відповідає їй тихо «ау – ау – ау» під тиху музику. Перекликаючись, дві групи дітей зустрічаються і йдуть під бадьору музику із лісу додому.

„Домашній двір”.

Мета: розвиток рухливості органів артикуляції, співвіднесення рухів тіла з рухами органів артикуляції, співвіднесення рухів тіла з рухами органів артикуляції.

Зміст.

Годинник будить нас уранці

Тік – так, тік – так.

Вставайте малята, годі вам спати.

(Діти виконують артикуляційну вправу „Годинник” і встають).

Підемо разом ми у двір і подивимось хто там вже прокинувся. Кожен двір обгороджений парканом. Діти, покажемо яким міцним буває парканчик.

(Діти виконують артикуляційну вправу „Парканчик” і стають поряд, утворюючи живий паркан).

Першим прокинувся півник і всіх розбудив. Щоб гарно співати, він вчився дзьоб витягувати „хоботком”.

(Діти виконують артикуляційну вправу „Хоботок”).

Прокинувся і вийшов сусід півника – індик. Він поважно ходить і белькоче: бл – бл – бл. Давайте і ми на мить станемо індіками.

(Діти ходять і виконують артикуляційну вправу „Індик”).

Біжить коник по поляні,

Цокаючи копитами:

Цок – цок – цок.

(Діти показують коника, цокаючи виконують вправу „Конячка”).

Ще багато є жителів у домашньому дворі, але нам вже час повертатися. Посміхніться їм на прощання і рушаємо назад.

(Діти виконують артикуляційну вправу „Посмішка”).

„Фокусник”.

Мета: розвиток рухливості органів артикуляції.

Зміст.

До нас завітав фокусник із своєю чарівною скринькою. У нас також є чарівна скринька – рот. Ми можемо навчитися фокусам у нього. Фокусник то витягує зі скриньки чарівні предмети, то знову ховає. Давайте покажемо як він це робить.

(Діти виконують артикуляційну вправу „Хованка”).

Змахнув він паличкою вмить і витягнув лопаточку. Повторимо фокус?

(Діти повторюють артикуляційну вправу „Лопаточка”).

Заховав лопаточку: один, два, три і вона перетворилася на голочку.

(Діти виконують артикуляційну вправу „Голочка”).

Голочка упала, де її шукати? Накриємо чарівним плащем килимок з голочкою: один, два, три і голочка перетворилася на трубочку.

(Діти виконують вправу „Трубочка”).

Ще багато фокусів можемо показати, але вже в наступний раз.

„Прогулянка у ліс”.

Мета: розвиток рухливості органів артикуляції, гармонійне поєднання рухів тіла з рухами органів артикуляції.

Зміст.

Літо, літечко прийшло

люблять діточки тепло.

Але літом ми ще можемо зробити деякі запаси на зиму. Помандруємо у ліс. Хто це у нас заховався за кущиком? Ви зрозумієте, відгадавши загадку.

В теплий дощик народився,
парасолькою накрився.

Може б з лісу пострибав,
якби другу ногу мав.

(Гриб).

Як ми можемо язиком показати гриб?

(Діти виконують артикуляційну вправу „Грибок”).

А тепер, виконуючи вправу, позбираємо гриби.

В лісі є багато ягід, з яких можна на зиму зварити смачне варення.

(Діти виконують артикуляційну вправу „Смачне варення”).

Варення добре смакує з чаєм. А з чого ми п'ємо чай? Покажемо язичком чашечку.

(Діти за логопедом виконують вправу „Чашечка”).

Ми добре попрацювали, повертаймося додому.

«Що є хорошим, а що поганим».

Мета: розвиток рухливості органів артикуляції, співвіднесення рухів тіла з рухами органів артикуляції.

Зміст.

Прослухавши віршик, вам потрібно буде вирішити, як поводитись добре, а як погано.

Дуже вправний хлопчик Саша.

Взявся мамі помагати –

стіни фарбою підфарбувати.

Щіточкою він вперед–назад

вправно управлявся

і з роботою швиденько

наш Сашко справлявся.

Покажемо з допомогою рук і язика, як Сашко фарбував стіни.

(Діти виконують артикуляційну вправу „Малярі”).

Микитка також хлопчик вправний,

але дуже вже лінивий.

Нічому не хоче він навчатись,
лише на гойдалці гойдатись.

Покажемо з допомогою рук і язика, як Микитка гойдається.

(Діти виконують артикуляційну вправу „Гойдалка”).

„Конячка”.

Мета. Розвиток артикуляційних навиків, мовленнєвого дихання. Підготовка до постановки звука [р].

Зміст.

Діти діляться на «конячок» і , «наїзників».

Ось біжать без перепони.

Скакуни, веселі – коні.

І дзвенять підкови

Коників чудових.

Діти цокають (артикуляційна вправа „Конячка») і бігають по колу, зображуючи коників і наїзників.

Вже конячки поскакали

Зупинись, їм наказали.

За інструкцією логопеда діти роблять вдих через ніс і на видиху:

тр – р – р. Потім діти міняються ролями.

2.Вправи на активізацію уваги й пам’яті

«Повтори рухи»: Дітям показується кілька нескладних загальнорозвиваючих або танцювальних вправ під музику. Діти дивляться, а потім під ту ж саму музику повторюють ті ж самі рухи.

«Заборонений рух» :Педагог показує рухи під музику діти повторюють всі, крім одного «забороненого».

«Вправи з прапорцями» (без музичного супроводу) : Зелений прапорець – діти крокують. Жовтий – плескають в долоні, червоного – кричать, або стрибають.

«Почуй і плесни» :Логопед називає ряд звуків. Діти повинні плеснути в долоні, коли почують той звук, який їм загадав логопед перед вправою.

Гра «Ляльковод»

Для гри потрібно мінімум 2 особи. Дитині зав'язують очі шарфом або хусткою. У повній тиші його ведуть в певному напрямку, чітко позначаючи руху. Наприклад: 2 кроки вперед, поворот наліво, 5 кроків назад, поворот направо, 3 кроки по прямій. В кінці шляху дитині пропонують повернутися в початкову точку і повторити пройдений шлях.

Вправа « Рухайся і запам'ятовуй».

Мета: розвиток образної пам'яті.

Дітям пропонуються слова: бджілка, метелик, кішка. Педагог пропонує запам'ятати їх за допомогою рухів руками, ногами, головою, звуків, різноманітних поз, і того, що буде нагадувати це слово. За 3хвилини дитина відтворює те, що запам'ятала.

3. Мовленнєві вправи без музичного супроводу.

«Щітка»

Цією щіткою чищу зуби. (Імітація чищення зубів)

Цією щіткою черевики. (Нахили вниз)

Цією щіткою чищу речі, (Нахили в сторони)

Всі три щітки мені потрібні. (2 присідання) .

«Плече»

У мене болить плече: че-че-че (обхоплює себе руками)

Раз болить, піду до лікаря.

Ні до лікаря я не хочу: чу-чу-чу

(Нахили голови, чітко вимовляти, виділяти звук ч).

«Яйце»

Ось вам казка про яйце-це-це-це (показуємо)

Курка знесла яйце це-це-це (піднімаємо, опускаємо руки)

Кицька тягнеться до яйця ця-ця-ця (постукування правою ногою по підлозі)

Відігнали? Молодці! - Ці-ці-ці. (4 присідання)

«Душ»

Ось від ніжок і до вушок (Нахили в низ руки до вух).

Миє Женю теплий душ. (Кругові рухи руками навколо себе).

І верхівку, і живіт (Руки на голову, на живіт).

Миє шию, миє вуха. (Нахили голови до плечей)

Як же добре під душем! (Два рази присідання).

4.Ритмічні вправи

- 1) проплескування в долоні знайомої мелодії;
- 2) проплескування в долоні виконаної музичним керівником або в запису мелодії;
- 3) емоційне, пластичне диригування знайомої мелодії (в процесі слухання);
- 4) емоційна реакція на виконання знайомого твору, виконаного із змінами в ритмі.
- 5)починати і закінчувати рух одночасно з музикою;
- 6) самостійно змінювати рухи відповідно до форми твору;

Гра «Прогулянка»

Матеріал: музичні молоточки за кількістю гравців

Хід : Діти утворюють півколо.

Педагог : Зараз, діти, ми підемо з вами па прогулянку, але вона незвичайна, ми гулятимемо у групі, а допомагатимуть нам музичні молоточки. Ось ми з вами спускаємося по сходах...

Педагог поволі ударяє молоточком по долоні. Діти повторюють такий самий ритмічний малюнок.

— А зараз ми вийшли на вулицю, світить сонечко, всі зраділи і побігли. От так!

Музкерівник частими ударами передає біг. Діти повторюють.

— Таїш узяла м'яч і почала поволі ударяти ним об землю

На ці слова музкерівник знову поволі ударяє молоточком. Діти повторюють за ним.

Решта дітей починають швидко стрибати. Стриб, стриб! Музкерівник швидко ударяє молоточком. Діти повторюють.

— Ллє раптом на небі з'явилася хмара, затулила собою сонечко, і пішов дощ. Спочатку це були маленькі рідкі краплі, а потім почалася сильна злива.

Музкерівник поступово прискорює ритм ударів молоточком Діти повторюють.

— Злякалися діти і побігли до дитячого садка.

Педагог швидко і ритмічно ударяє молоточком.

Гра «Танок капелюшка»

Матеріал: яскравий капелюшок

Хід: Діти стають у коло. під музичний супровід №1 діти передають капелюшок одне одному. Після завершення музики дитина, в якій залишився капелюшок, надягає його на голову і стає у центрі кола. Під музичний супровід №2 дитина у капелюшку виконує танцювальні рухи. Рухи можуть бути заздалегідь розучені або вигадані самою дитиною, музичний супровід на вибір музичного керівника.

5. Вправи на розвиток почуття ритму

Діти сидять на стільчиках. Логопед видає кожному музичний інструмент (бубон, барабан, ложки, металофон тощо). Розповідає про те, що для кожного інструменту необхідні своєрідні рухи - грати на інструментах можна однією або двома руками.

Наприклад, для маракас, брязкалець потрібно одна рука, для ложок - дві. При грі на барабані, бубні одна рука притримує їх, інша виконує руху. При розподілі інструментів необхідно враховувати рухові можливості дітей. Діти повинні грати на інструментах згідно заданого ритму.

Гра «Ехо» в русі: повтор ритмічного мотиву спочатку плесканнями над головою, за спиною; потім притупуваннями з простішими рухами на місці чи комбінуванням плескань по бокам і притупувань.

6. Співи.

«Заспіваємо, іграшку сховаємо»

Діти обирають того, хто водить. він залишає кімнату. Усі домовляються, куди заховати іграшку. Той, хто водить, повинен знайти її, керуючись гучністю звучання пісні, яку співають усі діти: звучання посилюється у міру приближення до місця, де знаходиться іграшка, або слабшає у міру віддалення від неї. Якщо дитина успішно впоралася із завданням, то під час повторення гри вона має право заховати іграшку.

«Заспівай зі мною»

Дітям пропонується проспівати голосні звуки : а,о,е,и,і,у.

« Проспівай тихо і голосно»

Дітям пропонується спочатку голосно ,потім тихо проспівати склади : та, на, до, ле, ла, па, да, ти, ми, са, ос, ма, лі.

7. Гра на музичних інструментах.

“Наш оркестр”

Хід гри: З посилки (уявної) дістаються музичні інструменти. Діти обирають хто який хоче інструмент, після чого грають на них як їм хочеться.

Після цього пропонується послухати справжній оркестр.

“Музичний м’яч”

Хід гри: Діти стоять колом. Під музику передають м’яч. Ведучий або говорить або краще співає:

Ти котись, веселий м’ячик,

Швидко, швидко по рядах.

Заграє той , у кого

М'ячик спиниться в руках

У кого зупинився м'яч, той грає на будь якому музичному інструменті , а потім стає ведучим.

“Що звучить?” або “На чому граю?”

Хід гри. Дітям пропонується впізнати на слух звучання того чи іншого інструмента.

Після цього пропонують пограти на цьому інструменті.

8. Пальчикові ігри.

«Горобчик»

Летів горобчик (долоньками – «крильця») Джив, джив, джив! («дзьобики» відкрити закрити) Де ж мені сісти? (стрибають на «ніжках») На печі, на печі (долоньки разом) Що ж мені їсти? (стрибають на «ніжках») Калачі, калачі (показують кільця)

" А в жирафів та слонів...."

В жирафів плями, плями, плями, плямочки скрізь. В жирафів плями, плями, плями, плямочки скрізь. (Плескає по всьому тілу долонями).

На лобі, вухах, на шиї, на ліктях, На носі, на жовті, на колінах, на шкарпетках. (Обома вказівними пальцями доторкаємося до відповідних частин тіла.)

В слонів є складки, складки, складки, складочки скрізь. В слонів є складки, складки, складки, складочки скрізь. (Щипаємо себе, як би збираючи складки).

На лобі, вухах, на шиї, на ліктях, На носі, на жовті, на колінах, на шкарпетках. (Обома вказівними пальцями доторкається до відповідних частин тіла).

Гра "Кошенята" Долоні складаємо, пальці притискаємо один до одного. Лікті спираємо об стіл. В кішочки нашої є десять кошенят, (Похитує руками, не роз'єднуючи їх).

Зараз всі кошенята по парах стоять: Два товстих, два спритних, Два довгих, два хитрих, Два самих маленьких І найкрасивіших. (Постукуємо відповідними пальцями один по одному (від великого до мізинця).

«Кіт ліпив пиріг» Для цієї гри кожна дитина бере один горішок. Промовляючи слова віршика, діти виконують відповідні дії з горішком, цим самим масажують свої долоньки

Падав сніг (горішок в правій руці)

На поріг (горішок в лівій руці)

Кіт зліпив собі пиріг (горішок катаємо між долоньками)

Поки смажив (горішок в правій руці)

Поки пік (горішок в лівій руці)

А пиріг водою стік (горішок катаємо між долоньками)

Кіт не знав (горішок в правій руці)

Що на пиріг (горішок в лівій руці)

Треба тісто, а не сніг (горішок закриваємо в долоньках і трусимо).

Доброго ранку

Доброго ранку, сонце привітне!

Доброго ранку, небо блакитне!

Доброго ранку, у небі пташки!

Доброго ранку тобі і мені!

(Пальцями правої руки по черзі „вітатися" з пальцями лівої руки, торкаючись один до одного кінчиками).

Спечем хлібчик

Спечем, спечем хлібчик

Дітям на обідчик.

Найбільшому - хліб місити,

А тобі - воду носити,

А тобі - в печі палити,

А тобі - дрова рубати,

А малому - замітати.

Тільки хліба напекли - танцювати почали.

Це робота не легка - витинати гопака.

(Розгинаємо пальчики, починаючи з великого. Імітуємо пальчиками танок).

Пальчикова гра Квітка

Сяє сонечко привітне -

Квітка з пуп'янки розквітне.

(Пучки пальців обох рук зімкнути. Долоньки трішки круглясті, схожі на пуп'янок. Нижні частини долонь притиснути одну до одної, а пальці широко розставити по колу і трохи вигнути. Утворюється велика квітка, що розпустилася)

Пальчикова гра Хрущ

Я - малий веселий хрущ.

Мене знає кожен кущ.

Маю я красиві вуса

І нічого не боюся.

(Стиснути кулачок. Вказівний палець і мізинець розвести в різні боки („вуса"). Ворушити вусами).

Пальчикова гра Віяло

В літню спеку віяло

Вітерцем повіяло.

З нами вітерець погрався -

І у віяло сховався.

(Зображати руками віяло. Потім пальчики ховаються в кулачок).

9. Вправи на розвиток міміки.

«Чи́я вода смачні́ша?»

Я буду пити лимонну воду. (Морщить ніс)

Я буду пити липову воду.

Я буду пити медову воду.

(Імітує задоволення)

«Фрукти»

Уяви, що ти їси той фрукт, який зображений на картинці. Покажи свій стан мімікою. (Дитина передає емоційний стан: солодке яблуко, солодка груша, ароматний апельсин, кислий лимон і т.д.). Але раптом ти побачила у своєму фрукті черв'яка. Покажи свій стан.

«Емоції»

Педагог пропонує передати емоції:

радість, здивування, захоплення і печаль.

«Застібання і розстібання блискавки»

Посміхнутися, міцно стулити губи, утримувати їх у такому положенні під рахунок до п'яти (застебнули блискавку). Розімкнути губи (розстебнули блискавку).

«Великі гудзики і маленькі гудзики»

Максимально округлити губи

(великий гудзик),

витягнути губи "трубочкою"

(маленький гудзичок).

Гра «Маленький актор»

Педагог пропонує показати, який вигляд має людина в різних життєвих ситуаціях. Наприклад, показати:

- вираз обличчя дитини, яка їсть солодке варення;
- вираз обличчя дитини, яка скуштувала дуже гарячий суп;
- як дитина вдихає аромат квітки;
- як дитина п'є дуже гіркі і несмачні ліки;
- який вираз має дитина, яка шила та вколосся голкою;
- як дитина шукає в темряві двері;
- як поводить ся дитина, коли її лоскочуть;

- як дивиться на дуже яскраве сонечко;
- як розглядає себе у дзеркалі;
- як вдихає свіже повітря, і навпаки, відчуває неприємний запах;
- як захищається від нападу;
- як спокійно дитина йде або швидко біжить.

10. Артикуляційні вправи

Щоденні артикуляційні вправи для покращення звуковимови

Гімнастика не повинна набридати дитині та спричинити її перевтомлення.

«Корівка» - імітувати жування корови, роблячи кругові рухи нижньою щелепою спочатку праворуч, а потім ліворуч.

«Кулька» - надуті щоки та повільно їх здути.

«Кулька тріснула» - надуті щоки та здути їх ударом долонь.

«Пухкенькі щічки» - рот закритий, руками по чергово пощипувати кожну щоку.

«Горішок» - рот розкритий, кінчик язика по чергово торкається кожної щоки.

Для рухливості губ:

«Усмішка – трубочка» - посміхнутися, старанно розтягуючи губи, а згодом витягнути їх вперед трубочкою.

«Старенька бабуся» - закусити обидві губи зубами й утримувати в такому положенні 5-10 секунд.

«Рибка» - ввібрати щоки всередину, щоб губи утворили бантик і в такому положенні змикати верхню і нижню губи.

Для рухливості і гнучкості язика:

«Лопатка» - рот напіввідкритий, широкий, розслаблений язик утримувати на нижній губі до 5-10 секунд.

«Голочка» - рот напіввідкритий, гострий, напружений язик утримувати у витягнутому положенні до 5-10 секунд.

«Гойдалка» - рот напіввідкритий, висунути язик і по чергово тягнути до носа та до підборіддя 5-7 раз.

«Чашечка» - рот напіввідкритий, висунути широкий язик на нижню губу, прогнути його, утворивши форму чашечки, утримувати в такому положенні 5-7 секунд.

«Смачне варення» - рот напіввідкритий, кінчиком язика повільно облизати верхню й нижню губи в обох напрямках по 5 раз.

«Коник» - клацати язиком при широко відкритому роті.

«Гірка» - спинка язика вигнута, кінчик язика впирається в нижні різці 5-10 секунд.

«Годинник» - язик торкається правого і лівого краю губ 10 раз.

«Котушка» - язик викочується і ховається вглиб рота 10 раз.

«Грибочок» - присмоктати язик до піднебіння і не відриваючи його, опускати нижню щелепу 10 раз.

11. Вправи на розвиток фонематичного сприйняття

“Впіймай звук!”.

Дитині потрібно “впіймати звук”, коли вона почує той, про який їй сказав логопед.

- звук [а] серед у, у, а, у;
- звук [а] серед о, а, і, о;
- звук [і] серед и, е, і, и;
- звук [с] серед л, н, с, п;
- звук [с] серед ш, ж, ч, с і т.д.

“Повтори!”.

- та-та-да - пі-пи - ат-от
- па-па-ба - мі-ми - ум-ом
- ка-ка-га - ді-ди - іт-ит
- ва-ва-фа - кі-ки - ек-ек

“Ланцюжок слів”. Повторити за педагогом ряди слів, різних за значенням, але схожих за звуковим складом:

- мак, лак, так, бак;
- тачка, качка, дачка;
- сік, вік, тік, бік;

“Назви слово!”. Вибрати серед інших слів, та назвати лише те, яке починається на певний звук:

- на звук [а] серед слів Аня, Оля, Ігор, осінь, айстра;

- на звук [і] серед слів іграшки, овочі, автобус, Іра;
- на звук [б] серед слів мак, банка, танк, бочка.

“Знайди спільний звук!”. Визначити, який однаковий звук є в декількох різних словах. При вимовлянні слів чітко виділяйте даний звук силою голосу, наприклад: “о-о-о-осінь”, “о-о-о-окунь”, “о-о-о-овочі”

- Оля, осінь, овочі, окунь - [о]
- Сад, суп, сумка, ніс, лис - [с]
- Аня, агрус, акула, автобус - [а]
- Маша, мак, мама, сом - [м]